

BUURTWERK IN TATCHERIAANS PERSPEKTIEF OF WINDMOLENS

Wanneer hulpverleners strategieën ontwikkelen tot (re)integratie van hun cliënteel in de gewone samenleving, wordt niet zelden met hoge verwachtingen gewezen naar het "buurtwerk". De kleinschalige sociale netwerken van een traditionele buurt worden dan geacht in staat te zijn verwaarloosde jongeren, ex-gedetineerden, thuislozen, alleenstaanden e.a. gemarginaliseerde (kans)armen te absorberen en nieuwe kansen te geven.

Soms kan men zich niet van de indruk ontdoen dat de hulpverlening hierachter wel eens haar eigen machteloosheid pogt te verbergen. Op andere momenten lijkt het een ideëel denken over een geïntegreerde samenwerking met het opbouwwerk en de culturele sektor. Terecht kan men hopen dat dit daar zou slagen, de stedelijke werkelijkheid noopt ons helaas op een andere, meer genuanceerde manier over buurten en buurtwerk te gaan nadenken.

Voor wat meer bepaald Brussel betreft: wat is er eigenlijk wel aan buurtwerk? De initiatieven zijn ongeveer op twee handen te tellen, voor de gehele agglomeratie... Nog onontgonnen kansen? Inderdaad, maar voor wanneer is de ontginning, gelet op de al even marginale middelen die het buurtwerk toebedeeld krijgt. Bovendien lenen heel wat binnenstadsbuurten en wijken zich helemaal niet meer voor een ideëel buurtwerk met opbouwwerk-ambities, omdat de aftakeling er reeds veel te ver gevorderd is. Andere buurten die (voorlopig) nog niet aan deze aftakeling toe zijn worden wel eens als minder prioritair aangezien... tot het straks ook te laat zal zijn. In veel andere, voorna-

melijk jongere randstadsbuurten (o.a. in hoogbouw) leent de urbanistische en demografische structuur zich nog nauwelijks tot intern-functionele sociale netwerken zoals een klassieke buurt: wie bezigheid heeft komt er alleen slapen, anderen kunnen er alleen "verblijven"...

Dit is zeker geen exclusief grootstedelijk fenomeen voor België. Enkele maanden geleden wijdde het Nederlands vakblad "Marge" een paar themanummers aan dit onderwerp. Inne Van de Ven vatte één en ander samen in ons Vlaamse "Samenlevingsopbouw" nr.2 van 1985. Men heeft het aanvankelijk over de al te goedkope, haast romantische "mythe van de buurt". De werkelijkheid is dat de buurt een onstabiel konglomeraat is geworden van onderling zeer verschillende groepen: migranten, werklozen, jongeren, ouderen, steuntrekkers, marginale alleenstaanden... De oude familiebanden zijn vaak verbroken; behalve de oudere autochtonen, voelt men helemaal niet buurtgebonden. De groeiende homogene kansarmoede-kultuur als zodanig is er niet meer, vandaar is er ook geen

basis meer voor het "gezamenlijk doen". Immers naast de psycho-sociaal gekenmerkte kansarmoede van weleer is zich steeds meer de economisch-sociaal gekenmerkte nieuwe armoede komen vestigen. Hiermee vallen belangen zeer sterk uit elkaar en zoals ook David Thomas, een Engels opbouwwerkdeskundige, recent in Brussel kwam verklaren: opbouwwerkers kunnen hoogstens nog proberen de verschillende belangengroepen met elkaar te leren leven. Hoedanook riskeert men er op termijn een anarchie met slechts een survival of the fittest. In deze konklusie wordt men gesterkt na het aanhoren van ECDJ-sekretaris Wim Van Rees, die op uitnodiging van VIBOSO onlangs kwam spreken over "Opbouwwerkperspektieven in Europa". Tekenend is wat in Engeland gebeurt. London bijvoorbeeld kent een 16-tal innercitys die gewoon niet meer bestuurbaar zijn: welzijnswerkers houden het er niet meer uit en de buurten worden het exclusieve terrein van de politie die maar laat betijen tot het moord en brand wordt. Voor alle functies worden deze buurten hermetisch afgegrensd: ware ghetto's die voortaan als melaatse plekken op de landkaart afgeschreven zijn. "Open" gevangenen waar (zoals in Noord-Engeland 2/3 van) de populatie permanent werkeloos "thuis" blijft en zich "onledig" houdt met body-building, TV-kijken en drugs. Een steeds groter deel van de bevolking en van de stedelijke woonwijken komt in deze gevarezone terecht. Gewelddadige onlus-

ten in Britse steden illustreerden reeds dat deze etterbuilen moeilijk onder controle te houden zijn en op gezette tijden zullen uitbreken.

Terecht kan men zich de vraag stellen hoe lang het nog duurt vóór deze Tatcheriaanse gevolgen zich bij ons zullen voltrekken: de eerste tekenen zijn merkbaar.

Nochtans durft Wim Van Rees het ook hebben over de buurt "als bevrijdingsgebied", ziet David Thomas de buurt als het unieke forum; spreekt W. Beck over het buurtgericht werken als een algemeen arbeidsprincipe... ondanks een steeds hogere centralisatie van de allesbepalende economisch(-politieke) machtsstructuren. Het weze echter duidelijk dat "de buurt", hierbij een andere betekenis krijgt, ontdaan van alle mythische potenties die er ten onrechte aan toegeschreven werden. Het lijkt zoveel als een laatste (?) hoop om met de "buurt als sociaal systeem", een noodzakelijk bruggenhoofd te vormen voor - vaak ille-

gale - gevechten van gedifferentieerde bewonersfrakties, voor een minimale leefbaarheid. In deze kontekst krijgt "werken in buurten" toch wel een andere geladenheid, met de vraag of het niet eerder een ultiem achterhoedegevecht wordt... tegen windmolens, dan wel een voorhoedegevecht dat naar de geïdealiseerde integratie en een passender oriëntatie van het maatschappelijke en politieke beleid voert. Natuurlijk blijft het een nobel objektief om de meest gedeprimeerden in alle omstandigheden te blijven bijstaan met de meest geraffineerde know-how. Daarom hoeft men zichzelf nog niet wijs te maken daarmee fundamenteel ook maar iets aan de oorzakelijke systemen te doen, integendeel. Is hiertoe niet meer te bereiken met bredere lagen van de middenmoot-bevolking de dikke schellen van de ogen te halen? Wie vindt hiervoor de meest adequate, blijkbaar nog ongekende methodiek?

REEJ MASSCHELEIN.

OCMW VAN BRUSSEL-STAD IN DE BAN VAN HET BUURTWERK

De maatschappelijke dienstverlening in de Brusselse agglomeratie komt op geregelde tijdstippen op een minder frisse manier in de aktualiteit. Meest tot de verbeelding sprekende episode was wellicht vorig jaar het (tijdelijk) stopzetten van de "openbare onderstand" vanwege het OCMW van Schaarbeek. Dergelijke en andere uitzonderingssituaties mogen niet uit het oog doen verliezen dat het met de sociale dienstverlening in het algemeen in sommige Brusselse gemeenten maar belabberd gesteld is. Hoge bomen vangen meest wind. Zo ook de Openbare

Centra voor Maatschappelijk Welzijn die van meerdere kanten worden belaagd. Dat de boekhouders van rechts - nu ze volop regeringsverantwoordelijkheid dragen - in de sociale uitgaven van de staat een dankbare schietschijf vinden, mag geen verwondering wekken. Ter linkerzijde liggen de zaken minder eenvoudig. Sommigen zetten zich schrap en willen, ten allen prijze en tegen beter weten in, bestaande verworvenheden verdedigen. Tegen beter weten in, als je het bekijkt vanuit de kritiek die andere linkse middens er op het funktionieren van deze voorzieningen op nahouden. Dan wordt gewezen op het centralistische, bureaukratische, afhankelijk makende en verneederende karakter van de maatschappelijke dienstverlening, zoals ze bijvoorbeeld in de OCMW-werking tot uiting komt. Het trekt dan ook onze aandacht wanneer met name het OCMW van Brussel-stad initiatieven neemt die sommige argumenten van rechts en van links in de feiten ontkrachten.

Doordat ze, ten eerste, minder kosten en ten tweede op een gedecentraliseerde manier proberen in te spelen op de belangen van de OCMW-gebruikers. Het trekt des te meer onze aandacht wanneer het bij deze initiatieven dan gaat om het installeren van buurthuizen in verschillende achtergestelde wijken van Brussel-stad.

KRACHTLIJNEN VAN EEN NIEUW BELEID

Op initiatief van de Dienst Jeugd werd in 1981 een eerste buurthuis opgericht, 't Vestje, gelegen aan de gelijknamige straat in het zuidwestelijke deel van de Vijfhoek. Op grond van de daar behaalde resultaten werd medio '85 een tweede buurthuis opgericht aan de Vlaamse steenweg in de Begijnhofwijk. Bedoeling is, met een interval van anderhalf jaar, uiteindelijk te komen tot een achttal implantaties. Het oprichten van deze buurthuizen bestempelt het OCMW zelf als het instellen van een nieuwe werkfilosofie ten nade-